وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو
ژمارە : ٦٢١٩ لە ٢٠١٣/٦/١٠

ڕێنمایی ژمارە (٧) ساڵی ٢٠١٣
ڕێنمایی تایبەت بە هەڵکەندنی بیری ئاو

ماددەی -١-

ئەو زاراوانەی دادێن ، ئەو مانایانە دەگەیەنن کە بەرامبەریان دیاری کراوە .

یەکەم: وەزارەت : وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو.

دووەم : وەزیر: وەزیری کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو.

سێیەم : بەڕێوەبەرایەتی گشتی : بەڕێوەبەرایەتی گشتی سەرچاوەکانی ئاو .

چوارەم : بیر هەڵکەن : بەڕێوبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان و نووسینگەو کۆمپانیاکانی کەرتی تایبەت کەتایبەتمەندن بە کاری هەڵکەندن و تێست .

پێنجەم : لایەنی سوودمەند: هاوولاَتی یان جووتیار یان کەسی (مەعنەوی)کە بیری ئاوی بۆ هەڵدەکەندرێت .

شەشەم : بیری ئاو: ئەو بیرەیە کە بڕ و جۆرێك ئاو بەرهەم دەهێنێت .

حەوتەم : جۆرەکانی بیر:

أ- بیری کەم قووڵ: ئەو بیرانەن کە بە ئامێری هەڵکەندنی بیر هەڵناکەندرێن .

ب- بیری قووڵ: ئەو بیرانەن کە بە ئامێری بیر هەلکەندن هەڵدەکەندرێن .

پێناسەی بیر:-

أ- بیری هەڵقووڵاو (ئیرتیوازی): ئەو بیرانە دەگرێتەوە کە ئاوەکانیان بە شێوەیەکی ئاسایی هەڵدەقولێت .

ب- بیری گشتی : ئەو بیرانە دەگرێتەوە کەلەسەر داوای لایەنی فەرمی بۆ پڕۆژە گشتیەکان بە مەبەستی سوودی گشتی هەڵدەکەندرێن.

ج- بیری کەرتی تایبەت: ئەو بیرانە دەگرێتەوە کە لەسەر داوای کەرتی تایبەت هەڵدەکەندرێن بۆ سوودی پڕۆژەکانی ئەم کەرتە.

د- بیری ئەزموونی: ئەو بیرانەن کە بۆ مەبەستی زانستی و توێژینەوە هەڵدەکەندرێن .

هـ- بیری سەرکەوتوو: ئەو بیرانە دەگرێتەوە کە بەرهەم و جۆری ئاوەکەیان لەگەڵ مەبەست و ئامانجی هەڵکەندنەکەی و پێوەری زانستی و ستاندەرەکاندا دەگونجێت .

و- بیری سەرنەکەوتوو :

١- لە ڕووی هایدرۆجیۆلۆجییەوە ئەو بیرانە دەگرێتەوە کە بەرهەم و جۆری ئاوەکەیان لەگەڵ پێداویستی پرۆژە و مەبەست و ئامانجی هەڵکەندنەکەیان و پێوەری زانستی و ستاندەرەکاندا ناگونجێت و ڕێژەی ڕێگە پێدراو (١٠%) زیاتر نەبێت .

٢- لە ڕووی تەکنیکییەوەئەو بیرانە دەگرێتەوە کە بە هۆی گرفتێکی تەکنیکی سەرکەوتوو نابن وەك (خواری بیر ، پچڕانی بۆری ناوپۆش ، پچڕانی بۆری هەڵکەندن ....هتد) ڕێژەی ڕێگە پێدراو بۆ بیری سەرنەکەوتوو لە ڕووی تەکنیکییەوە (٣%) زیاتر نەبێت .

ماددەی -٢-

دووری نێوان دوو بیر :

دووری نێوان دوو بیر بە پێی جۆری بیرەکەو مەبەستی هەڵکەندنەکەی دیاری دەکرێت ، لەگەڵ ڕەچاوکردنی جۆری چینی ئاو هەڵگر و ڕاپۆرتی جیۆلۆجی ئەو شوێنەی کە بیرەکەی تێدا هەڵدەکەندرێت بەم شێوەیە:

- دووری نێوان بیرەکان لە ناوچەی شاخاوی پێویستە لە (٢٥٠) مەترکەمتر نەبێ بۆ پارێزگاکانی (هەولێر، دهۆك ، ئیدارەی گەرمیان) وە (٢٠٠) مەتر بۆ پارێزگای سلێمانی .
- دووری نێوان بیرەکان لە پێکهاتەی دەنکۆڵەییدا .

أ- پارێزگای هەولێر :

حەوزی سەروو (باکوور) :- پێویستە دووری نێوان دوو بیر (٤٥٠) مەتربێت .

حەوزی ناوەراست :- پێویستە لە (٦٠٠)مەتر کەمتر نەبێت .

حەوزی خواروو (باشوور) : پێویستە دووری نێوان دوو بیر (٥٥٠) مەتر بێت .

ب- پارێزگای سلێمانی :

پێویستە لە (٤٥٠) مەتر کەمتر نەبێت .

ج- پارێزگای دهۆك :

١- لە دەشتی سێمێل و زاخۆ و شێخان دا پێویستە لە (٥٠٠)مەتر کەمتر نەبێت .

٢- لە دەشتی ئاکرێ و ئەو شوێنانەی کە بیرەکانیان ئیرتیوازی دەردەچێت پێویستە لە (٦٠٠) مەتر کەمتر نەبێت.

د-ئیدارەی گەرمیان :
پێویستە لە (٤٥٠) مەتر کەمتر نەبێت .
ه- بیرەکانی سوودی گشتی (نفع عام) کە بۆ شارو شارۆچکەو گوندەکان بە مەبەستی دابین کردنی ئاوی خواردنەوە هەڵدەکەندرێن یان بۆ پڕۆژەی ستراتیجی مادەی (٢) نایانگرێتەوە .
سوودی گشتی (نفع عام) : واتە لایەنی پەیوەنداری فەرمی (حکومی) .
و- ئەو زەویانەی کە ڕووبەریان بە پێی ماددەی (٧)ی خاڵی (٢)ە بەلاّم ماددەی (٢)ی دووری نایانگرێتەوەلەگەڵ بیرەکانی دەوروبەر لە لایەن لیژنەیەکی پسپۆر کەشفی بۆ دەکرێت پاش دڵنیا بوون لەوەی کە پڕۆژەیەکی کشتوکاڵی گرنگی لەسەر ئەنجام دەدرێت مۆڵەتی بیری پێدەدرێت.
عەمباری ئاوی ژێر زەوی دەنکۆڵەیی (Intergranular aquifer):- بریتییە لە (نیشتووی نوێ وپێکهاتەی بەختیاری) لەبارودۆخی شیاوو گونجاو لە ڕووی(structure) و تۆپۆگرافیایی پێکهاتەی (Upper Fars) یش دەبێتە عەمبار وەك دەشتی هەریر و دیبەگە ....هتد.
ماددەی -٣-
دووری شوێنی بیرەکان لە کانی و کارێز و پڕۆژە و سەرچاوەکانی ئاو :
بە هیچ جۆرێك ڕێگە بە هەڵکەندنی بیر لە نزیك کانی و کارێزەکان و پڕۆژە و سەرچاوەکانی ئاو نادرێت ، پێویستە شوێنی بیرەکە بە لایەنی کەمەوە (٥٠٠) مەتر لەو سەرچاوانەی ئاودوور بخرێتەوە ،وە لەکاتی هەبوونی کانی ووشك بوو دەبێت شوێنی بیر هەمان دووری (٥٠٠) م بێت .
ماددەی -٤-
مۆڵەتی هەڵکەندنی بیری کشتوکاڵی کاتێك دەدرێت کە هیچ بوارێك بۆ سوود وەرگرتن لە بەکارهێنانی ئاوی سەرزەوی نەبێت ، ئەمەش لە ڕێگای وەرگرتنی پشتگیرییەك لە بەڕێوبەرایەتی ئاودێری .
ماددەی -٥-
ڕێنمای هەڵکەندنی بیری گشتی (ئاوی خواردنەوە ، کشتوکاڵ ،پیشەسازی ....هیتر):
١- داواکاری لایەنی سوودمەند لەڕێگای پارێزگا و ئیدارەی سەربەخۆ ڕەوانەی ئاوی ژێر زەوی دەکرێت
٢- کەشف کردنی شوێنی بیرەکە لە لایەن لیژنەیەك لە بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی و لایەنی سوودمەند یان یەکەی ئیداری بۆدیاری کردنی ژمارەی کەسانی سوودمەند و ئامادەکردنی ڕاپۆرتێکی جیۆلۆجی .
٣- ناردنی ڕاپۆرتی ئەو لیژنەیە بۆ بەڕێوەبەرایەتی گشتی بە مەبەستی وەرگرتنی ڕەزامەندی.

٤- دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی و مۆڵەت لە بەڕێوبەرایەتی گشتی، ڕێگە بەلایەنی داواکار دەدرێت بۆ هەڵکەندنی بیرەکەی .

ماددەی -٦-

ڕێنمایی هەڵکەندنی بیر بۆ کەرتی تایبەت :

١- داواکاری سوودمەند لەڕێگای پارێزگا و ئیدارەی سەربەخۆ ڕەوانەی بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی دەکرێت

٢- کەشف کردنی شوێنی بیرەکە لە لایەن لیژنەیەك لە بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی ئامادەکردنی ڕاپۆرتێکی جیۆلۆجی .

٣- ناردنی ڕاپۆرتی ئەو لیژنەیە بۆ بەڕێوەبەرایەتی گشتی بە مەبەستی وەرگرتنی ڕەزامەندی .

٤- دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی و مۆڵەت لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی، ڕێ دەدرێت بە لایەنی داواکار بۆ هەڵکەندنی بیرەکەی.

٥- مۆڵەتی بیر هەڵکەندن نادرێت بە وێستگەی سووتەمەنی و غەسل و کارگەی بچوك و مزگەوت و بینای بازرگانی و کۆگای کەرتی تایبەت و کارگەکانی چەو و لم و پرۆژەکانی ئاوی کانزایی و هیتر

٦- بە هیچ جۆرێك ڕێگە بە فرۆشتنی ئاوی ژێر زەوی و دانانی (شەمعە) لەسەر بیری کەرتی تایبەت نادرێت بەڵێننامەش لەلای دادنوس لە خاوەن بیر وەردەگیرێت ، بە پێچەوانەوە مۆڵەتی بیرەکەی لێ وەردەگیرێتەوە و بیرەکەی پڕ دەکرێتەوە .

٧- بۆ پرۆژەکانی کەرتی تایبەت پێویستە پرۆژەکە مۆڵەت پێدراوبێت لەکاتی داواکردنی مۆڵـەتی هەڵکەندنی بیر .

ماددەی -٧-

ڕێنمایی هەڵکەندنی بیری کشتوکاڵی :

١- جووتیار داواکارییەك پێشکەش بـە لقـی کـشتوکاڵی دەکـات بـۆ هەڵکەنـدنی بیرێـك لـە نـاو زەوییەکەیدا لەلایەن ڕووپێو(مساح) ی لقی کشتوکاڵییەوە کەشفێکی بۆ دەکرێت بە مەبەستی دیاری کردنی شوێنی بیرەکانی دەوروبەری لەسەر نەخشەیەك ، بە نووسراوێك بۆ بەڕێوەبەرایەتی گشتی کشتوکاڵ دەنێردرێت .

٢- ڕووبەری زەوییەکەی لە (١٠) دۆنم کەمتر نەبێت لە ناوچەی شاخاوی لە پارێزگای هەولێر، دهۆك و ئیدارەی گەرمیان وە (٥) دۆنم لە پارێزگای سلێمانی هەروەها (٢٠)دۆنم لەناوچەی دەشتایی هەر سێ پارێزگاکە و ئیدارەی گەرمیان .

٣- بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی نووسراو بۆ چەند فەرمانگەیەکی پەیوەند دار دەکات بە مەبەستی وەرگرتنی لاری نەبوونیان،پێویستە لەلایەن ئەو فەرمانگانەوەبە نووسراو وەلاّم بدرێتەوە ،کەئەم فەرمانگانە دەگرێتەوە.

أ- بەڕێوەبەرایەتی ئاودێری .

ب- بەڕێوەبەرایەتی ڕێگاو بان .

ج- بەڕێوەبەرایەتی شوێنەوار .

د- بەڕێوەبەرایەتی ژینگە .

هـ-بەڕێوەبەرایەتی باخداری و دارستان.

٤- دابین کردنی سیستەمی ئاودانی گونجاو لە لایەن سوودمەندەکە (خاوەن زەوییەکەوە) یان هێنانی بەڵێن نامەیەك بۆ بەکارهێنانی ، شێوازی سیستەمەکەش لەلایەن بەڕێوەبەرایەتی ئاودێری دیاری دەکرێت .

٥- بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی لیژنەیەك دەنێرێتە سەر زەوییەکە بە مەبەستی کەشف کردن و دیاری کردنی شوێنێکی گونجاو بۆ هەڵکەندنی بیرەکە بە ئامێری (G.P.S) و سەبارەت بە دیاری کردنی قووڵی بیر بە پێی تایبەتمەندیی پێکهاتە و عەمباری ئاوی ژێر زەوی و ڕاپۆرتی لیژنەی کەشف دەبێت .

٦- لیژنەی ناوبراو ڕاپۆرتێك ئامادە دەکات و بە نووسراوێك بۆ بەڕێوەبەرایەتی گشتی دەینێرێت بە مەبەستی وەرگرتنی ڕەزامەندی بۆ پێدانی مۆڵەتی بیر هەڵکەندن بۆ جوتیاری داواکار .

٧- دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی بەڕێوەبەرایەتی گشتی لەسەر پێدانی مۆڵەتی هەڵکەندنی بیر بۆ جووتیارەکە ، بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی مۆڵەتی هەڵکەندنی بیر بە جووتیارەکە دەدات پاش واژوو کردنی گرێ بەستێك لەگەڵ ئەو نووسینگە و کۆمپانیایانەی کە مۆڵەتی هەڵکەندنی بیریان لە وەزارەت و بەڕێوەبەرایەتی گشتی وەرگرتووە.

٨- پێویستە بیری مۆڵەت پێدراو لە ماوەی (٦) مانگدا هەڵبکەندرێت ، ئەگەر لەو ماوەیە زیاتر دواکەوت پێویستە لەلایەن لیژنەیەك لە بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی کەشفی نوێ بکرێت بەکۆنوس و نوسراوی نوێ.

٩- دەبێت پێوەر (گێچ) ئامێری ئاودێری نوێ لەسەر بیرەکە لە لایەن خاوەن بیرەوە دابنرێت.

١٠- لە کاتی هەڵکەندنی بیر لە حەوزی ئیرتیوازی وەك دەشتی (هـەولێری سـەروو ، شـارەزوور ، ئاکرێ- بەردەڕەش) دا پێویـستە بیرهەڵکـەن ڕەچـاوی ئـەوە بکـات کـە چـینە ئیرتوازییـەکان هەڵنەکەنێت و ڕێنمایی فەرمانگە و جیۆلۆجی پسپۆر وەربگرێت بۆ بەربەسـت (حجـز) کردنـی چینەکانی سەرەوەو دانانی قوفل بۆ کۆنترۆڵ کردنی ئەو بیرەی کە ئیرتیوازی دەردەچێت ، ئەگەر لە ماوەی (١) یەك مانگ جێبـەجێ نـەکرێت مۆلەتەکـەی هەڵدەوەشـێندرێتەوە و بیرەکەشـی پڕدەکرێتەوە .

١١- دوای کەشف کردن ئەگەر داواکار لە ماوەی (٣) سێ مانگ بەبێ هۆ مۆلەتەکەی تەواو نەکرد ئەوا مافی مۆڵەت پێدانی نامێنێت .

ماددەی -٨-

مۆڵەت بە بیرێك نادرێت کە پێشتر بە بێ مۆڵەت هەڵکەندراوە .

ماددەی -٩-

بەڕێوەبەرایەتی گشتی سەرپشکە لەوەی کە مۆڵەتی بیر لە هەر حەوزێك یان بەشە حەوزێك ڕابگرێت ئەگەر ئاستی ئاوی ژێر زەوی دابەزیبو یان جۆر و بڕەکەی گۆڕابوو .

ماددەی -١٠-

١- ئاو سامانێکی نەتەوەییە بۆیە وەزارەت سەرپشکە لەوەی مۆڵـەتی هـەر بیرێـك نـەدات وەیـان مۆڵەتی بیرەکە هەڵبوەشێنێتەوە بیرەکەش پڕبکاتەوە لەپێناو بەرژەوەندی گشتی .

٢- ئاو مولکی تایبەت نیە و خاوەن بیر بۆی نیە وەك خۆی ئارەزووی دەکات بەکاری بهێنێ بـەڵکو بەکارهێنانی بە پێی بەرژەوەندی گشتی دەبێت .

٣- ئەوەی داوای مۆلەتی بیرلێدان دەکات دەبێت ڕەزامەندی جوتیار و خاوەن مولکی دەوروبەری لە سنوری دووری یاسایی بیر لێدان وەربگرێت لەسەر بنەمای هاوبەش بـوون لـەئاوی بیرەکـە یـان وەرگرتنی پشك لەو بیرە بە پێی ڕێکەوتنی نێوانیان

٤- فرۆشتنەوەی ئاوی بیری ئیرتوازی قەدەغەیە وە بە پێچەوانەوە خاوەن بیر لێپێـچینەوەی لەگـەڵ دەکرێت بە داخستنی بیرەکە و هەڵوەشاندنەوەی مۆڵەتەکەی.

ماددەی -١١-

مۆڵەتی نووسینگە و کۆمپانیای ئامێری بیر هەڵکەندن و تێستی بیر :

- مۆڵەتی نووسینگە و کۆمپانیای ئامێری بیر هەڵکەندن .

١- پێشکەش کردنی داواکارییەك لە بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی .

٢- پێویستە داواکار شارەزایی لە کـاری بـیر هەڵکەنـدن هـەبێت یـان ئەنـدازیارێکی پـسپۆر یـان تەکنیکارێکی شارەزا لەکاری هەڵکەندن کاری لە لا بکات .

٣- پێویستە داواکار جگە لە ئامێری بیر هەڵکەندن ئەم ئامێرانەشی هەبێت :

أ- ساوندەر (Sounder) .

ب- ئامێری (G.P.S) بۆ دیاری کردنی شوێنی بیر به پێی هێڵەکانی پانی و درێژی ، هـەروەها بەرزی شوێنی بیرلە ئاستی ڕووی دەریاوە .

ج. سندووقێك بۆ دانانی نموونەی پێکهاتەی جۆر بە جۆری جیۆلۆجی لەکاتی هەڵکەندنی بیرەکە دا .

د. ئۆتۆمبیلی تانکەر بۆ دابین کردنی ئاو .

ه. کەرەڤانەی گەڕۆك .

٤- کەشف کردنی ئامێرەکانی داواکار لە لایەن لیژنەیەکی بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی و وردبـین کردنی هەموو ئامێر و کەل و پەلەکانی .

٥- نووسینی ڕاپۆرتێك لەلایەن لیژنەکەوە و ناردنی بۆ بەڕێوەبەرایەتی گشتی بۆ وەرگرتنی ڕەزامەندی ، پاش دیراسە کردن و ڕاپۆرت نوسین لە لایەن لیژنەی تایبەت بە مۆلەت پێدانی نووسینگەکانی بیرهەڵکەندن و نووسینگەکانی تێستی بیر کە لە بەڕێوەبرایەتی گشتی و نوێنەرایەتی هەر سێ بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی (هەولێر،سلێمانی،دهۆك) دیاری کراوە ، بەرێوەبەری گشتی سەرپشکە کە مۆڵەت نەدات ئەگەر پێویست نەبێت .

٦- دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی بەڕێوەبەری گشتی ، مۆڵەتی نووسینگە بە لایەنی داواکاردەدرێت .

٧- پێویستە خاوەن نووسینگە سەرپەرشتیاری جیۆلۆجی هەبێت کە شارەزایی لە بواری بیر هەڵکەندن هەبێت کە کۆمەڵە یان سەندیکای جیۆلۆجییانی کوردستان پشتگیری بکات ، لەکاتی جیای جیای بیر هەڵکەندندا سەردانی شوێنی بیرەکە بکات بە مەبەستی وەرگرتنی نموونەی پێکهاتەی جیۆلۆجی و دیاری کردنی قووڵی بیرەکە و دواتر دروست کردنی سکێچی بیرەکە .

٨- پێویستە نووسینگە کە هەموو ئەو مەرجە تەکنیکییانەی لەلایەن بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی دەردەچێت سەبارەت بە هەڵکەندنی بیر جێ بەجێ بکات .

٩- پێویستە نووسینگە لەدوای (١) مانگ لە تەواو بوونی کاری بیر هەڵکەندن و پشکنین ، هەموو زانیاریی جیۆلۆجی و هایدرۆجیۆلۆجی و شیکردنەوەی کیمیایی لەسەر بیرەکە پێشکەش بە بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی بکات .

١٠- بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی سەرپشکە لەوەی هەر کاتێك بیەوێت کەشف و پشکنینی ئامێرەکانی بیر هەڵکەندن بکات بۆ دڵنیابوون لە توانا و کاری ئامێرەکان .

- مۆڵەتی نووسینگەی تێست بە کۆمپرێسەر :

١- پێشکەش کردنی داواکارییەك بە بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی .

٢- پێویستە داواکار شارەزایی لە کاری پشکنین و تێست کردندا هەبێت یان ئەندازیارێکی پسپۆر یان تەکنیکارێکی شارەزا کاری لە لابکات .

٣- پێویستە داواکار جگە لە کۆمپرێسەر ، ئەم ئامێرانەشی هەبێت :

أ- ساوندەر (Sounder) .

ب- ئامێری (G.P.S) بۆ دیاری کردنی شوێنی بیرەکە .

٤- کەشف کردنی ئامێرەکانی داواکار لەلایەن لیژنەیەکی بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی و وردبین کردنی هەموو ئامێرو کەل و پەلەکانی .

٥- نووسینی ڕاپۆرتێك لەلایەن لیژنەکەوە و ناردنی بۆ بەڕێوەبەرایەتی گشتی بۆ وەرگرتنی ڕەزامەندی ، پاش دیراسە کردن و ڕاپۆرت نووسین لەلایەن لیژنەی تایبەت بە مۆلەت پێدانی نووسینگەکانی بیرهەڵکەندن و نووسینگەکانی تێستی بیر ، کە لە بەڕێوەبرایەتی گشتی و نوێنەرایەتی هەر سێ بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی (هەولێر،سلێمانی،دهۆك) پێك هاتووە ، بەڕێوەبەری گشتی سەرپشکە کە مۆڵەت نەدات ئەگەر پێویست نەبێت .

٦- دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی بەڕێوەبەری گشتی ، مۆڵەتی نووسینگە بە لایەنی داواکاردەدرێت.

٧- پێویستە خاوەن نووسینگە سەرپەرشتیاری جیۆلۆجی هەبێت کە شارەزایی لە بواری تێست کردن هەبێت و پشتگیری کۆمەڵە یان سەندیکای جیۆلۆجی هەبێت وە سەردانی شوێنی بیرەکە بکات بە مەبەستی تێستی بیرەکە پاشان ئامادە کردنی فۆرمی تێستی بیرەکە .

٨- پێویستە نووسینگە هەموو ئەو مەرجە تەکنیکییانەی لەلایەن بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی دەردەچێت سەبارەت بە تێستی بیر جێبەجێی بکات .

٩- پێویستە نووسینگە دوای یەك مانگ لە تێست کردنی بیرەکە فۆرمی تێست پێشکەش بە بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی بکات .

١٠- بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی سەرپشکە هەر کاتێك بیەوێت کەشف و پشکنینی ئامێرەکانی تێست و پەرەپێدانی نووسینگە بکات بۆ دڵنیابوون لە توانا و کاری ئامێرەکان .

- مۆڵەتی نووسینگەی تێست بە ترومپا :

١- پێشکەش کردنی داواکارییەك بە بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی .

٢- پێویستە داواکار شارەزایی لە کاری پشکنین و تێست کردنداهەبێت یان ئەندازیارێکی پسپۆر یان تەکنیکارێکی شارەزا کاری لەلا بکات .

٣- پێویستە داواکار جگە لە ترومپا ئەم ئامێرانەشی هەبێت :

أ- ساوندەر (Sounder) .

ب- ئامێری (G.P.S) بۆ دیاری کردنی شوێنی بیرەکە .

٤- کەشف کردنی ئامێرەکانی داواکار لەلایەن لیژنەیەکی بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی و وردبین کردنی هەموو ئامێرو کەل و پەلەکانی .

٥- نووسینی ڕاپۆرتێك لەلایەن لیژنەکەوە و ناردنی بۆ بەڕێوەبەرایەتی گشتی بۆ وەرگرتنی ڕەزامەندی ، پاش دیراسە کردن و ڕاپۆرت نوسین لە لایەن لیژنەی تایبەت بە مۆڵەتدانی نووسینگەکانی بیرهەلکەندن و نووسینگەکانی تێستی بیر کە لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی و نوێنەرایەتی هەر سێ بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی (هەولێر،سلێمانی،دهۆك) دیاری کراوە ، بەرێوەبەری گشتی سەرپشکە کە مۆڵەت نەدات ئەگەر پێویست نەبێت .

٦- دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی بەڕێوەبەری گشتی مۆڵەتی نووسینگە بە لایەنی داواکار دەدرێت .

٧- پێویستە خاوەن نووسینگە سەرپەرشتیاری جیۆلۆجی هەبێت کە شارەزایی لە بواری تێست کردن هەبێت و پشتگیری کۆمەڵە یان سەندیکای جیۆلۆجی هەبێت ، سەردانی شوێنی بیرەکە بکات بە مەبەستی تێستی بیرەکە پاشان ئامادە کردنی فۆرمی تێستی بیرەکە .

٨- پێویستە نووسینگە کە هەموو ئەو مەرجە تەکنیکییانەی لەلایەن بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی دەردەچێت سەبارەت بە تێستی بیر جێبەجێی بکات .

٩- پێویستە نووسینگە دوای یەك مانگ لە تێست کردنی بیرەکە فۆرمی تێست پێشکەش بە بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی بکات .

١٠- بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی سەرپشکە هەر کاتێك بیەوێت کەشف و پشکنینی ئامێرەکانی تێستی نووسینگە بکات بۆ دڵنیابوون لە توانا و کاری ئامێرەکان .

ماددەی -١٢-

کرێی ڕەسم بە پێی ڕێنمایی وەزارەتی دارایی و ئابووری :

أ- کەشف و مۆڵەتی بیر بۆ دام و دەزگاکانی حکومەت و بیری گشتی بەم جۆرەیە .

١- بڕی (١٥,٠٠٠) دینار بۆ کەشفی شوێنی بیر.

٢- بڕی (٥٠,٠٠٠)دینار بۆ ڕەسمی مۆڵەتی بیر .

ب- کەشف و مۆڵەتی بیر بۆ کەرتی تایبەت .

١- بڕی (١٥,٠٠٠) دیناربۆ کەشفی شوێنی بیر.

٢- بڕی (١٠٠,٠٠٠) دینار بۆ ڕەسمی مۆڵەتی بیر .

ج- کەشفی ئامێری بیر هەڵکەندن و کۆمپرێسەر و ترومپا .

١- بڕی (١٥,٠٠٠) دینار بۆ کەشفی ئامێر .

٢- بڕی (١٠٠,٠٠٠) دینار بۆ بەخشینی مۆڵەت بە مۆڵەتی بیرلێدەر .

ماددەی -١٣-

سزاکان :

١- هەڵکەندنی بیری بێ مۆڵەت بە ئامێری نووسینگەی مۆڵەت پێدراو بۆ یەکەم جار بە بڕی (١٠٠٠,٠٠٠) یەك ملیۆن دیناری عێراقی سزادەدرێت بە پێی ڕێنمایی وەزارەتی دارایی وئابوری لەگەڵ ڕاگرتنی کاری نووسینگە بۆ ماوەی (٣) سێ مانگ .

٢- لە کاتی دووبارە کردنەوەی سەرپێچی بە بڕی (٢,٠٠٠,٠٠٠) دوو ملیۆن دیناری عێراقی سزا دەدرێت بە پێی ڕێنمایی وەزارەتی دارایی و ئابووریلەگەڵ ڕاگرتنی کاری نووسینگە بۆ ماوەی (١) یەك ساڵ .

٣- لە جاری سێیەمدا مۆڵەتی نووسینگەکە وچاڵ لێدەریەکە هەڵدەوەشێتەوە .

٤- بە سەرپێچی کردنی نووسینگە لە بڕگە (١٠)ی ماددە (٧)ی ئەم ڕێنماییە ، بۆ ماوەی(١) یەك ساڵ ئامێرەکەی ڕادەگیرێت .

٥- بە سەرپێچی کردنی نووسینگە لە بڕگە (٩,٨,٧)ی هەر سێ بەشەکانی ماددە (١١)ی ئەم ڕێنماییە بەسێ مانگ ڕاگرتنی ئامێر بۆ یەکەم جار سزا دەدرێت . لە کاتی دووبارە کردنەوەیدا بۆ ماوەی شەش مانگ ئامێرەکەی ڕادەگیرێت . ئەگەر بۆ جاری سێیەم سەرپێچیی کرد ئەوا مۆڵەتەکەی هەڵدەوەشێنرێتەوە .

٦- لە کاتی درەنگ نوێ کردنەوەی مۆڵەتی نووسینگە بۆ هەر مانگێك ئامێرەکەی بۆ ماوەی سێ مانگ ڕادەگیرێت.

ماددەی -١٤-

بۆ هەر سزایەك لە سزاکانی ماددە (١٠) ڕاپۆرتێکی تایبەت بە سەرپێچییەکە لە لایەن لیژنەیەك لە بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی بەرز دەکرێتەوە بۆ بەڕێوەبەری گشتی ئاوی ژێر زەوی بۆ ڕاستاندن و ڕازی بوون لەسەر سزا دانەکە.

ماددەی -١٥-

هەڵکەندنی بیری ئاو بە پایل قەدەغە دەکرێت و لەکاتی بەکارهێنانی ئەم ئامێرە دەستی بەسەردا دەگیرێت و دەبێتە موڵکی حکومەتی هەرێم .

ماددەی -١٦-

کار بە حوکمەکانی هیچ ڕێنماییەك ناکرێت کە دژ بە حوکمەکانی ئەم ڕێنماییە بێت .

ماددەی -١٧

ئەم ڕێنماییە لەپاش ڕاستاندنی لە لایەن بەرێز وەزیرەوە لە ڕۆژی بلاوکردنەوەی لە رۆژنامەی (وەقائعی کوردستان) کاری پێدەکرێت .

پرۆفیسۆر/سیروان بابان
وەزیری کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو